Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

17.10.2024

VN/15760/2024
VN/15760/2024-MMM-7

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

Tietopyyntö: Momentti 30.20.20. Euromääräinen korvaustaso lopetettavaksi määrätyistä turkiseläimistä

Vuonna 2023 lintuinfluenssa levisi luonnonvaraisista lokeista suomalaisiin turkistarhoihin. Tartunnan hävittämiseksi eläinterveysviranomaiset lopettivat yhteensä n. 485 000 turkiseläintä 72 turkistarhassa. Lintuinfluenssaa ei ole todettu turkistarhoissa vuonna 2024.

Ruokavirasto on vuonna 2024 maksanut korvauksia lintuinfluenssan hävittämiseksi lopetetuista turkiseläimistä yhteensä n. 32,5 miljoonaa euroa. Osa v. 2023 tartunnan hävittämiseen liittyvistä korvauksista lopetetuista turkiseläimistä on vielä maksamatta, yhteensä n. 3,1 miljoonaa euroa, ja nämä korvaukset on tarkoitus maksaa vuoden 2024 loppuun mennessä.

Vuonna 2023 Ruokavirasto maksoi korvauksia lopetetuista turkiseläimistä yhteensä 6,3 miljoonaa euroa.

Eläintautilain säännökset lopetettavista eläimistä maksettavista korvauksista

Eläintautilain (76/2021) 83 §:n nojalla omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus eläimestä, jonka eläinterveysviranomainen on eläintaudin tutkimiseksi tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevana taudintorjuntatoimenpiteenä määrännyt lopetettavaksi tai teurastettavaksi taikka joka on tässä tarkoituksessa määrätyn käsittelyn tai muun toimenpiteen seurauksena kuollut. Korvauksena suoritetaan eläimen käypä hinta. Korvaus ei ole harkinnanvarainen.

Eläintautilain 88 §:n nojalla oikeus korvauksiin menetetään kokonaan tai osittain, jos korvaukseen oikeutettu on rikkonut eläinterveyttä koskevia säädöksiä, kuten varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen estämiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin annetun asetuksen säännöksiä. Oikeus korvauksiin menetetään myös kokonaan tai osittain, jos korvaukseen oikeutettu on rikkonut eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettua lakia (1069/2021), eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annettua lakia tai mainittujen lakien nojalla täytäntöön pantuja Euroopan unionin säädöksiä taikka ei ole noudattanut mainittujen säädösten nojalla tehtyä hallintopäätöstä.

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Turkiseläinten arvon määrittämisen periaatteet

Turkiseläinten käyvän arvon määrittämisen lähtökohdaksi katsottiin turkiseläinten nahan markkina-arvo. Nahan keskimääräisen markkina-arvon määrittämiseksi otettiin laskennassa huomioon hakijakohtaisesti kymmenen viimeisimmän myyntikauden ajalta nahkojen myyntihintojen keskiarvo, josta poistettiin sekä korkein että matalin myyntikausikohtainen myyntihinta. Suhteellisen pitkän ajanjakson huomioiminen käyvän arvon määrittämisessä oli perusteltua johtuen nahan arvon vaihteluista sekä siitä, että turkiseläinten nahkoja on ollut mahdollista säilyttää myyntikausien välillä ja myydä myöhemmin korkeammalla myyntihinnalla. Laskennassa käytettävä kymmenen vuoden ajanjakso muodostui myyntikaudesta 2013–2014 myyntikauteen 2022–2023, ja perustui hakijan toimittamaan selvitykseen tuottamiensa nahkojen toteutuneista keskihinnoista tai näiden puuttuessa huutokauppayhtiö Saga Furs Oyj:n koko maan huutokauppojen keskihintoihin. Toteutuneet hinnat varmistettiin toimijakohtaisesti pyytämällä satunnaisesti valittujen myyntien dokumentit.

Täysikasvuisen siitoseläimen arvon katsottiin olevan kolme kertaa arvokkaampi kuin nahan keskihinta perustuen turkiseläinalalla yleisesti käytettyyn siitoseläinten arvostamismenetelmään, minkä vuoksi korvausasiassa siitoseläimen arvo määräytyi kertomalla luvulla kolme kyseisen eläinlajin värimuunnoksen nahan keskihinta. Ruokavirasto on turkistarhaajien korvaushakemusten käsittelyn aikana toimittamien selvitysten perusteella katsonut osoitetuksi siitoseläinten kolminkertaisen arvon vastaavan siitoseläinten myynnissä käytettyä arvoa markkinoilla. Siitoseläiminä korvataan lopetuksesta toimitetun asiakirjan kappalemäärien mukaisesti siitosnaaraat sekä siitosurokset.

Kasvatuseläinten arvon määrityksessä lopetettua eläintä vastaavan nahan keskihinnasta vähennettiin toteutumatta jääneet kulut, jotka olisivat muutoin aiheutuneet hakijalle. Keskihinnasta vähennettiin siten kiinteät nahkonnan kulut ja markkinointiin liittyvät kulut sekä lisäksi turkiseläinten rehukulut, jos lopetukset ovat tapahtuneet ennen viikkoa 46. Viikko 46 määritettiin saatujen selvitysten perusteella ajankohdaksi, jolloin turkiseläinten nahkonta pääsääntöisesti aloitetaan. Jos turkiseläin on lopetettu viikolla 46 tai myöhemmin, kasvatuseläimen arvoa määritettäessä ei vähennetty rehukulua.

Vähennettävät nahkonnan kulut ja markkinointiin liittyvät kulut perustuvat viimeisimpään yleisesti saatavilla olevaan turkiseläinten tuotantokustannusten laskentaan (Tapio Hernesniemi, Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymän julkaisu 2023).

Esimerkkejä turkiseläinten käyvän arvon laskennasta ja korvaustason vastaavuus nykytilaan

Ketuista ja supeista maksettujen käyvien arvojen vaihteluväliä arvioitiin pienehkön satunnaisotoksen perusteella alkuvuonna 2024, ja todettiin siinä kettujen siitoseläinten arvon vaihtelevan välillä 195–260 euroa ja kasvatuseläinten arvon välillä 44,50–63 euroa. Nämä luvut ovat kuitenkin esimerkkejä, eivätkä kerro suoraan kaikkien tapausten osalta vaihteluväliä eläinten arvolle.

Huutokauppayhtiö Saga Fursin julkaisemien huutokauppatietojen perusteella ketunnahkojen hintakeskiarvo vaihteli välillä 47-87 euroa syyskuun 2024 huutokaupassa.

Minkkien osalta eri värimuunnosten välinen vaihtelu on kettuja ja supeja suurempaa. Ruokavirasto on satunnaisesti valinnut kolme korvauslaskelmaa esimerkkeinä hintatasojen vaihteluista, jotka esitetään alla. Keskihinta on toimijakohtaisesti laskettu keskihinta kyseisen värimuunnoksen minkinnahoille. Siitoseläinten arvo on laskettu kertomalla kyseinen luku

kolmella. Lisäksi toimijoille on korvattu lopetetut kasvatuseläimet värimuunnoskohtaiseen nahan hintaan perustuen, ja vähentäen säästyneet kulut, kuten edellä on esitetty. Kasvatuseläinten korvausarvoja ei ole erikseen esitetty alla olevissa esimerkeissä, mutta nahkojen keskihinnat ovat nähtävissä.

Tapaus 1: minkkien värimuunnokset sapphire, silverblue, white, palomino ja silvercross.
Siitoseläimistä maksetut käyvän arvon mukaiset korvaukset:
Sapphire keskihinta 33,23 euroa x 3 =99,69 euroa
Silverblue keskihinta 32,76 euroa x 3 =98,28 euroa
White keskihinta 33,90 euroa x 3 =101,70 euroa
Palomino keskihinta 30,93 euroa x 3 =92,79 euroa
Silvercross keskihinta 35,07 euroa x 3 =105,21 euroa

Tapaus 2: minkkien värimuunnokset black, sapphire, white, palomino
Siitoseläimistä maksetut käyvän arvon mukaiset korvaukset:
Black keskihinta 22,58 euroa x 3 =67,74 euroa
Sapphire keskihinta 30,96 euroa x 3 = 92,88 euroa
White keskihinta 26,56 euroa x 3 = 79,68 euroa
Palomino keskihinta 27,03 euroa x 3 = 81,09 euroa

Tapaus 3: minkkien värimuunnokset sapphire, silverblue, silverblue cross, white
Siitoseläimistä maksetut käyvän arvon mukaiset korvaukset:
Sapphire keskihinta 33,82 euroa x 3 = 101,46 euroa
Silverblue keskihinta 30,21 euroa x 3 = 90,63 euroa
Silverblue Cross keskihinta 33,13 euroa x 3 = 99,39 euroa
White keskihinta 32,04 euroa x 3 = 96,12 euroa

Kolmessa yllä esitetyssä esimerkkitapauksessa käyvän arvon mukainen korvaustaso perustui nahkamyyntien keskihintoihin, vaihteluvälillä mustan värimuunnoksen 22,58 eurosta silvercross-värimuunnoksen 35,07 euroon eläimeltä. Ruokavirasto huomauttaa, että yllä esitetyt esimerkit on poimittu sattumanvaraisesti, eivätkä ne siten todennäköisesti edusta koko vaihteluväliä minkkien arvostuksessa.

SagaFursin julkaisemien huutokauppahintojen mukaan minkkien myytyjen nahkojen hintakeskiarvo vaihteli 23-41 euron välillä mustassa värimuunnoksessa (korkein hinta 58 euroa) ja 26-31 euron välillä silverblue-värimuunnoksessa (korkein hinta 51 euroa) syyskuun 2024 huutokaupassa. Silver cross-värimuunnosta on myyty viimeksi huutokaupassa toukokuussa 2024, jolloin myytyjen nahkojen hinta vaihteli välillä 28-44 euroa, korkeimman hinnan ollessa 65 euroa.

Neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin

Jakelu Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä